

VNS 4/2021 vp: Lausunto valtioneuvoston sisäisen turvallisuuden selonteosta

Suomen nuorisovaltuusto Allianssi kiittää sivistysvaliokuntaa mahdollisuudesta lausua sisäisen turvallisuuden selonteosta. Selonteko on pääosin hyvä, mutta eduskunnan olisi mielestämme syytä korostaa kannanotossaan muutamia nuoriin liittyviä erityiskysymyksiä sekä ennen kaikkea YK:n päätöslauselmaa Nuoret, rauha ja turvallisuus (UNSCR 2250).

Lyhyesti:

- On perusteltua, että syrjäytyminen on saanut suuren painoarvon selonteossa. Selonteko kuitenkin käsittelee asiaa liian ylätasoisesti. Siinä olisi puhuttava ennen kaikkea *nuorten* syrjäytymisestä. Kun selonteko ei määrittele ongelmaa riittävän tarkasti, jää sen ohjausvaikutus liian vähäiseksi.
- On erinomaista, että selonteko tunnistaa nuorisotyön korvaamattoman roolin ja sen kasvaneen tarpeen pandemia-aikana. Eduskunnan olisikin syytä korostaa nuorisotyön merkitystä omassa kannanotossaan.
- YK:n päätöslauselma Nuoret, rauha ja turvallisuus (UNSCR 2250) ja sen kansallinen toimintaohjelma ovat merkittäviä Suomen sisäiseen turvallisuuteen liittyviä dokumentteja, joiden sivuuttaminen selonteossa on perin kummallista. Pidämme äärimmäisen tärkeänä, että eduskunta huomioi päätöslauselman ja sen merkityksen sisäiselle turvallisuudelle osana kannanottoaan.
- Eduskunnan olisi kannanotossaan huomioitava, että verkossa tapahtuva häirintä kohdistuu ennen kaikkea nuoriin.

Syrjäytyminen on Suomen suurin ongelma

Edellisessä sisäisen turvallisuuden selonteossa sekä voimassa olevassa sisäisen turvallisuuden strategiassa nuorten syrjäytyminen on huomioitu yhtenä merkittävimmistä sisäisen turvallisuuden uhista. Pidämmekin perusteltuna sitä, että syrjäytyminen on saanut merkittävän painoarvon myös vuoden 2021 sisäisen

turvallisuuden selonteossa. Nuorisoalan mielestä syrjäytyminen on Suomen suurin ongelma ja siksi keskitymmekin lausunnossamme erityisesti syrjäytymisen kokonaisvaltaiseen ehkäisemiseen ja nuorten osallisuuden lisäämiseen.

Nähdäksemme selonteko kuitenkin käsittelee syrjäytymistä liian ylätasoisesti. **Jotta ongelma olisi ymmärrettä ja selonteko kuvaisi sisäisen turvallisuuden toimintaympäristöä todenmukaisesti, olisi siinä puhuttava ennen kaikkea nuorten syrjäytymisestä.** Kun selonteko ei määrittele ongelmaa riittävän tarkasti, jää sen ohjausvaikutus liian vähäiseksi.

Koska selonteko ei käsittele nuorten syrjäytymistä vaan syrjäytymistä laajemmin, jää siitä puuttumaan myös olennaisin syrjäytymisen vastaisen politiikan este: syrjäytymistä ehkäisyyn liittyvät politiikkatoimet ovat tällä hetkellä jakautuneet useamman ministeriön vastuulle. Aiheeseen liittyviä tehtäviä on ainakin OKM:llä, STM:llä ja TEM:illä. Jaettu vastuu on johtanut siihen, että millään taholla ei ole käsitystä nuorten syrjäytymisen ehkäisyn kokonaisuudesta. Kokonaiskuvan puute johtaa myös ristiriitaisiin politiikkatoimiin ja ennustamattomiin lopputuloksiin. **Nuorten syrjäytymistä ehkäisevän politiikan sekava ohjausrakenne on muodostunut jopa esteeksi sisäistä turvallisuutta edistävän politiikan toteuttamiselle.**

Tilanteen korjaaminen vaatisi nuorten syrjäytymisen ehkäisyn koordinaatiovastuun määrittämistä yhdele taholle, mielellään yhdelle ministeriölle ja yhdelle ministerille. Luontevimmin kokonaisuus kuuluisi opetusministerille osaksi lasten ja nuorten kasvun tukemisen kokonaisuutta.

Nuorisotyöstä

On erinomaista, että selonteko tunnistaa nuorisotyön korvaamattoman roolin ja sen kasvaneen tarpeen pandemia-aikana. **Eduskunnan olisikin syytä korostaa nuorisotyön merkitystä omassa kannanotossaan.**

Tutkittu tieto tukee näkemystä nuorisotyön tärkeästä roolista. Esimerkiksi THL:n Kohortti 87 -seurantatutkimus (2016) nostaa laaja-alaisen nuorisotyön yhtenä merkittävänä syrjäytymisen ehkäisyn välineenä ja panostusten kohteena. Lisäksi esimerkiksi Teemu Vauhkosen ja Tommi Hoikkalan Syrjäytymisen lasku -tutkimus syrjäytymisestä, sen kustannuksista ja kohdennetun nuorisotyön vaikuttavuudesta (2020) kertoo, että etsivä nuorisotyö ja nuorten työpajatoiminta ovat vaikuttavia ja kustannustehokkaita keinoja tukea syrjäytymisvaarassa olevia nuoria. Muissa tutkimuksissa (esim. McCauley & Moskalenko 2014, 2017) on todettu, kuinka vaikeuksia kohdanneilla, lähiyhteisöistään syrjään työnnettyillä ja vain heikkojen sosiaalisten siteiden varassa elävillä ihmisillä on korkeampi riski väkivaltaisten toimintamallien omaksumiselle. Näille nuorille voidaan nuorisotyön avulla luoda turvallisia mahdollisuuksia tulla tekemisiin uusien, heitä tukevien sosiaalisten ympäristöjen, auttavien henkilöiden ja myönteisten tilanteiden kanssa, jolloin riski patoutuneen vihan kohdistamisesta itseän tai toisiin vähenee.

YK:n päätöslauselma Nuoret, rauha ja turvallisuus (UNSCR 2250)

Selonteon suurin ongelma on siinä, että se ei huomioi Suomea sitovaa YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmaa Nuoret, rauha ja turvallisuus (UNSCR 2250).

Suomen hallitus lupasi hallitusohjelmassaan tehdä Suomen ensimmäisen kansallisen Nuoret, rauha ja turvallisuus -toimintaohjelman, joka julkaistiinkin 20.8.2021. Kyseessä on samalla maailman ensimmäinen kansallinen toimintaohjelma, joka toimeenpanee 2250-päätöslauselmaa. **Pidämme huolestuttavana, ettei 2250-päätöslauselmaa ole lainkaan mainittu selonteossa, vaikka sen kansallinen toimeenpano kontribuoi merkittäväällä tavalla sisäisen turvallisuuden edistämiseen.**

Vuonna 2015 hyväksytty 2250-päätöslauselma velvoittaa kaikkia YK:n jäsenmaita. Sen keskeinen viesti on, että **nuoret on nähtävä voimavarana, aloitteentekijänä ja positiivisena voimana rauhanomaisten yhteiskuntien rakentamisessa. Päätöslauselma myös velvoittaa jäsenmaita kuulemaan nuoria päätöksentekoprosesseissa.**

Suomen kansallisessa 2250-toimintaohjelmassa on viisi painopistettä: osallistuminen, ennaltaehkäisy, kumppanuudet, suojele sekä aseistariisunta, kotiutuminen ja integroituminen takaisin yhteiskuntaan. Ohjelmaan on kirjattu niin kansallisia kuin kansainvälisiä toimenpiteitä, jotka edistävät merkittävällä tavalla sisäistä turvallisuutta Suomessa.

Ohjelman toimia toteuttavat ministeriöt ja muut julkishallinnon toimijat yli sektorirajojen, sekä kansalaisjärjestöt. Esimerkiksi opetus- ja kulttuuriministeriö on (osa)vastuutahona 31 eri toimenpiteeseessä, ml. seuraavat toimet:

- Suomi lisää eritaustaisten nuorten tietoisuutta nuorten osallistumismahdollisuuksista ja vahvistaa nuorten kapasiteettia osallistua yhteiskunnalliseen päätöksentekoon (Alatavoite: Nuorten merkitykselliseen osallistumiseen liittyviä haasteita ja esteitä on tunnistettu ja niitä on poistettu)
- Suomi vahvistaa konfliktienratkaisutaitojen sekä globaalikasvatuksen roolia koulutuksessa ja nuorisotyössä sekä opettajien ja nuorisotyöntekijöiden koulutuksessa (Alatavoite: Laadukasta koulutusta rauhan edistämisen välineenä on korostettu ja koulujen sekä nuorisotyön yhteiskunnallista kasvatustehtävää on vahvistettu)
- Suomi edistää nuorten mukaan ottamista nuorten taloudellisia, ammatillisia ja sosiaalisia mahdollisuuksia koskevien aloitteiden suunnitteluun, toimeenpanoon ja seurantaan (Alatavoite: Nuorten taloudellisia, ammatillisia ja sosiaalisia mahdollisuuksia on vahvistettu)

Päätöslauselma ja sen kansallinen toimintaohjelma ovat merkittäviä Suomen sisäiseen turvallisuuteen liittyviä dokumentteja, joiden sivuuttaminen selonteossa on perin kummallista. Pidämme äärimmäisen tärkeänä, että eduskunta huomioi päätöslauselman ja sen merkityksen sisäiselle turvallisuudelle osana kannanottoaan. **Nuoret, rauha ja turvallisuus -näkökulman huomiointi myös korostaisi sitä, että nuoria ei nähdä ainoastaan turvallisuushkana, vaan osana ratkaisua. Kestävää rauhaa ja turvallisuutta ei voi rakentaa ilman nuoria.**

Muuta

Selonteossa on varsin ansiokkaasti käsitelty verkossa tapahtuvaa vihapuhetta ja häirintää. Asian käsittely jää kuitenkin hieman pintapuoliseksi, jos asiassa ei huomioida sen sukupuolittuneita ja ikään liittyviä puolia.

Eduskunnan olisi kannanotossaan huomioitava, että verkossa tapahtuva häirintä kohdistuu ennen kaikkea nuoriin. Suomalaisista nuorista lähes puolet on kohdannut vihapuhetta verkossa (EU Kids Online 2020), mutta poliisin tutkimissa vihapuhetapauksissa tekijä oli alle 30-vuotias vain 2 % tapauksista (Sisäministeriön julkaisuja 2019:23) . On siis kyse aikuisten toiminnasta, jolta nuoria on suojeltava. Kolmannes 16–34-vuotiaista suomalaisnaisista on joutunut epäasiallisen, joko hyökkäävän tai seksuaalisen käytöksen kohteeksi internetissä (Tilastokeskus, Väestön tieto- ja viestintätekniikan käyttö 2019) . Ongelma on sukupuolittunut ja vihapuhe kohdistuu usein erityisesti nuoriin naisiin.

Helsingissä 16.9.2020

Elisa Gebhard

puheenjohtaja

Suomen nuorisoalan kattojärjestö

Allianssi ry

Ilmari Nalbantoglu

va. pääsihteeri

Suomen nuorisoalan kattojärjestö

Allianssi ry

Lisätiedot:

Eero Löytömäki, 050 462 4697, eero.loytomaki@alli.fi

